

Bruksela, 29 czerwca 2026 r.  
(OR. en)

11267/26

ASIM 41

**PISMO PRZEWODNIE**

---

Od: Sekretarz generalna Komisji Europejskiej (podpisała dyrektor Martine DEPREZ)

Data otrzymania: 29 czerwca 2026 r.

Do: Thérèse BLANCHET, sekretarz generalna Rady Unii Europejskiej

---

Nr dok. Kom.: COM(2026) 322 final

---

Dotyczy: SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO,  
RADY, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-  
SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW  
Sprawozdanie z oceny Europejskiej Sieci Migracyjnej za lata 2018-2021

---

Delegacje otrzymują w załączeniu dokument COM(2026) 322 final.

Zał.: COM(2026) 322 final



Bruksela, dnia 29.6.2026 r.  
COM(2026) 322 final

**SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,  
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU  
REGIONÓW**

**Sprawozdanie z oceny Europejskiej Sieci Migracyjnej za lata 2018-2021**

{SWD(2026) 173 final}

## 1. KONTEKST

Europejska Sieć Migracyjna (zwana dalej „ESM”) jest finansowaną przez UE siecią ustanowioną decyzją Rady 2008/381/WE<sup>1</sup> i zmienioną rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 516/2014<sup>2</sup>, której celem jest gromadzenie informacji na temat migracji i azylu oraz ich wymiana między instytucjami Unii a organami i instytucjami państw członkowskich w odpowiedzi na potrzeby decydentów i innych zainteresowanych stron w tych dziedzinach.

ESM ma również przyczyniać się do rozwoju praktycznej współpracy w dziedzinie migracji i azylu między Unią a wybranymi państwami trzecimi, w tym wymiany dobrych praktyk i informacji w ramach porozumień administracyjnych.

Zgodnie z art. 13 decyzji Rady 2008/381/WE Komisja przedstawia Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i Komitetowi Regionów sprawozdanie na temat rozwoju ESM oparte na zewnętrznej, niezależnej ocenie. Niniejsza ocena obejmuje czteroletni okres od 2018 r. do 2021 r.<sup>3</sup> Lata 2018–2021 były naznaczone pandemią COVID-19 i związanymi z nią ograniczeniami mobilności, które wpłynęły na dynamikę migracji i azylu oraz stworzyły szybko zmieniającą się potrzeby operacyjne i informacyjne. Jednocześnie we wrześniu 2020 r. Komisja zaproponowała nowy pakt o migracji i azylu, w którym przedstawiono ważną reformę polityki UE. Po przedstawieniu wniosku Komisji w sprawie nowego paktu wniosek ten stał się ważnym elementem napędzającym działania i wyniki ESM. Jeśli chodzi o zakres geograficzny, sprawozdanie obejmuje wszystkie państwa członkowskie z wyjątkiem Danii, ponieważ nie uczestniczy ona w decyzji Rady 2008/381/WE ustanawiającej ESM, która została zaproponowana jako środek na mocy art. 66 TWE (obecnie na mocy części trzeciej tytuł V TFUE), i zgodnie z Protokołem w sprawie stanowiska Danii. Ocena obejmuje również Gruzję, Mołdawię i Norwegię, które uczestniczą w ESM w charakterze obserwatorów.

W ocenie skupiono się na adekwatności, skuteczności, efektywności, spójności i unijnej wartości dodanej ESM. W ocenie przeanalizowano również, czy mandat ESM pozostaje aktualny i czy odpowiada celom, które przyświecały jej utworzeniu, a także rozważono skuteczność zmian zakresu jej działań. Ponadto w ramach oceny dokonano przeglądu praktyk roboczych ESM i usługodawcy ESM, w tym w zakresie przepływu informacji, oraz przedstawiono wyciągnięte wnioski i zalecenia, które pozwolą skuteczniej reagować na wyzwania stojące przed ESM w związku z nieustannie zmieniającym się otoczeniem.

---

<sup>1</sup> Decyzja Rady z dnia 14 maja 2008 r. w sprawie ustanowienia Europejskiej Sieci Migracyjnej (2008/381/WE) (Dz.U. L 131 z 21.5.2008, s. 7).

<sup>2</sup> Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 516/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. ustanawiające Fundusz Azylu, Migracji i Integracji, zmieniające decyzję Rady 2008/381/WE oraz uchylające decyzje Parlamentu Europejskiego i Rady nr 573/2007/WE i nr 575/2007/WE oraz decyzję Rady 2007/435/WE (Dz.U. L 150 z 20.5.2014, s. 168).

<sup>3</sup> Ze względu na ramy czasowe uwzględnione w programach prac ESM (2017–2018, 2019–2020, 2021–2022) w toku oceny częściowo przeanalizowano również dane z programu prac na lata 2021–2022, w przypadku którego konkretne dane za 2021 r. były niedostępne.

W 2024 r. prywatne konsorcjum przeprowadziło na zlecenie Komisji niezależne badanie oceniające ESM w celu wsparcia i uzupełnienia oceny. Informacje zebrano z następujących źródeł:

- ankieta internetowa 29 krajowych punktów kontaktowych (KPK) i 555 członków krajowych sieci migracyjnych;
- 3 wywiady strategiczne ze służbami Komisji i innymi zainteresowanymi stronami na szczeblu UE;
- 33 ukierunkowane wywiady i 10 krótkich wywiadów z różnymi zainteresowanymi stronami;
- 6 studiów przypadku łączących przegląd dokumentów z 6 wywiadami grupowymi z KPK i 5 grupami dyskusyjnymi z udziałem członków krajowych sieci migracyjnych;
- warsztaty z udziałem 24 koordynatorów KPK;
- badanie źródeł wtórnych.

Najważniejsze informacje pozyskano z odpowiedzi udzielonych przez respondentów ankiety. Z zasobów pochodzących ze źródeł wtórnych pozyskano odpowiednie dane i udokumentowane informacje dotyczące funkcjonowania ESM, w tym jej struktury, zarządzania, działań i produktów. Badania terenowe umożliwiły zebranie jakościowych informacji na temat sposobów i przyczyn osiągnięcia określonych rezultatów, a także sformułowanie wniosków. Przydatne były roczne sprawozdania o stanie prac ESM<sup>4</sup>, ponieważ zawierają one szczegółowy przegląd działań podjętych przez ESM w danym roku. Aby zapewnić rzetelność i wiarygodność wyników, zastosowano systematyczną triangulację danych i informacji zebranych zarówno ze źródeł wtórnych, jak i terenowych.

Niniejsze sprawozdanie przedkłada się Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i Komitetowi Regionów i towarzyszy mu dokument roboczy służb Komisji przedstawiający wyniki oceny.

## 2. NAJWAŻNIEJSZE WYNIKI OCENY

Jeżeli chodzi o **skuteczność**, w ocenie stwierdzono, że kluczowe dokumenty programowe ESM są zgodne z celami określonymi w podstawie prawnej tej sieci i je odzwierciedlają. Potwierdzają to zainteresowane strony, które w przeważającej większości uznały, że działania i czynności ESM w okresie 2018–2021 należycie odzwierciedlały cele określone w jej mandacie.

ESM służyła wsparciem decydom politycznym UE w dziedzinie migracji i azylu, które to wsparcie wykorzystywano do realizacji priorytetów politycznych UE oraz opracowywania i wdrażania nowych inicjatyw politycznych. Na szczeblu krajowym ESM przyczyniała się do poszerzania wiedzy i usprawnienia procesu kształtowania polityki krajowej w dziedzinie migracji i azylu. Informacje opracowane przez ESM uznano powszechnie za dostępne, porównywalne, czytelne, obiektywne, wiarygodne i regularnie aktualizowane. Zainteresowane strony uznały, że informacje opracowane przez ESM były nie tylko wysokiej jakości, ale

---

<sup>4</sup> [https://home-affairs.ec.europa.eu/networks/european-migration-network-emn/emn-publications/emn-status-reports\\_en?prefLang=pl](https://home-affairs.ec.europa.eu/networks/european-migration-network-emn/emn-publications/emn-status-reports_en?prefLang=pl).

również istotne z punktu widzenia polityki, a także zaspokajały ich potrzeby zarówno na szczeblu UE, jak i na szczeblu krajowym.

Wraz z przeniesieniem systemu wymiany informacji (IES), z którego korzysta ESM, na nową platformę nastąpiła znaczna poprawa pod względem dostępu do informacji generowanych przez ESM i zmiana ta pomogła poprawić funkcjonowanie tego systemu<sup>5</sup>.

ESM współpracowała z organizacjami międzynarodowymi w celu przygotowania następujących produktów i wydarzeń: czterech dokumentów analitycznych<sup>6</sup> na temat skutków COVID-19, które opracowano we współpracy z OECD w 2020 r., oraz jednego dokumentu analitycznego w 2021 r. sporządzonego we współpracy z Agencją Unii Europejskiej ds. Azylu (EUAA) i Fronteksem<sup>7</sup>. Ponadto w 2021 r. KPK Finlandii zorganizował konferencję ESM we współpracy z OECD oraz Radą Europy.

ESM wspierała wymianę dobrych praktyk, nadal pełniąc rolę pośrednika w udostępnianiu dobrych praktyk zidentyfikowanych w państwach członkowskich oraz pośrednika w wymianie informacji na temat praktyk stosowanych przez państwa członkowskie w dziedzinie migracji.

Istotną zmianę w stosunkach zewnętrznych stanowiła współpraca ESM z państwami trzecimi w okresie objętym oceną. W 2021 r. Gruzja i Mołdawia przystąpiły do ESM w charakterze obserwatorów<sup>8</sup>, natomiast Armenia, Czarnogóra, Serbia i Ukraina wyraziły zainteresowanie przystąpieniem do sieci<sup>9</sup>. Komisja, wspomagana przez grupę roboczą ds. współpracy z państwami trzecimi (CTC WG), rozpoczęła wstępną wymianę informacji z tymi państwami<sup>10</sup>.

W części oceny poświęconej przekazywaniu informacji ogółowi społeczeństwa wskazano potrzebę dalszego wzmocnienia roli krajowych punktów kontaktowych w mobilizowaniu partnerów krajowych do promowania działań ESM, w tym poprawy koordynacji z decydentami politycznymi. W ocenie potwierdzono, że wzmożone działania na rzecz poprawy dostępności informacji dla ogółu społeczeństwa, w tym opracowywanie materiałów, które można dostosować do konkretnych potrzeb krajowych, przyniosły efekty w 2021 r.<sup>11</sup>

W odniesieniu do **efektywności** ESM uznano, że sytuacja finansowa sieci jest stabilna i sieć funkcjonuje w sposób racjonalny pod względem kosztów, przy czym finansowanie z Funduszu

---

<sup>5</sup> W 2024 r. przeprowadzono gruntowny przegląd IES, jednak okres ten wykracza poza horyzont czasowy niniejszej oceny.

<sup>6</sup> ESM przekazuje decydentom najważniejsze ustalenia i wiadomości dotyczące konkretnego tematu. Przedstawione informacje opierają się na informacjach zebranych i przeanalizowanych przez ESM, pochodzących na przykład ze sprawozdań i badań lub z zapytań *ad hoc*.

<sup>7</sup> Komisja Europejska (2020), Sprawozdanie o stanie prac ESM za 2020 r. Dostępne pod adresem: [https://home-affairs.ec.europa.eu/system/files/2021-11/00\\_eu\\_emn\\_status\\_report\\_2020\\_en.pdf](https://home-affairs.ec.europa.eu/system/files/2021-11/00_eu_emn_status_report_2020_en.pdf).

<sup>8</sup> Sprawozdanie o stanie prac za 2021 r. Dostępne pod adresem: <https://home-affairs.ec.europa.eu/system/files/2023-01/EMN%20status%20report%202021%20final.pdf>.

<sup>9</sup> Sprawozdanie o stanie prac za 2021 r. Dostępne pod adresem: <https://home-affairs.ec.europa.eu/system/files/2023-01/EMN%20status%20report%202021%20final.pdf>.

<sup>10</sup> 27. posiedzenie komitetu kierowniczego.

<sup>11</sup> Strategia komunikacyjna ESM na lata 2021–2025 i jej skutki wykraczają poza ramy czasowe niniejszej oceny.

Azylu, Migracji i Integracji (FAMI) uznano za odpowiednie, a koszty funkcjonowania ESM – za proporcjonalne do osiągniętych korzyści. KPK poinformowały, że najczęściej zasobów poświęcano zwykle na organizację wydarzeń krajowych, udział w posiedzeniach ESM i wkład w produkty ESM, takie jak roczne sprawozdania dotyczące azylu i migracji oraz badania. Zainteresowane strony zauważyły, że chociaż roczny cykl dotacji obejmował kilka etapów administracyjnych, a przydział środków budżetowych mógł w praktyce nastąpić dopiero po rozpoczęciu wdrażania, KPK zasadniczo były w stanie kontynuować zaplanowane działania i osiągnąć przewidziane wyniki. Ponadto usprawnienie środków wprowadzonych w 2018 r. w celu zapewnienia KPK większej autonomii w zakresie niewielkich dostosowań budżetowych bez uprzedniego zatwierdzenia przyczyniło się do sprawniejszego wdrażania i ogólnej efektywności. Finansowanie ESM okazało się kluczowe dla zapewnienia osiągalności i trwałości efektów działań sieci oraz korzyści, jakie sieć zdołała uzyskać.

Jeżeli chodzi o zarządzanie, ocena potwierdziła, że różne elementy ESM działały zgodnie z podstawą prawną ESM przez cały analizowany okres, w tym uczestniczyły w posiedzeniach komitetu kierowniczego i pełniły swoją funkcję zgodnie z decyzją Rady 2008/381/WE. Biorąc pod uwagę dużą liczbę tematów wynikających z COVID-19 jako kluczowego czynnika wpływającego na unijny system migracyjny i azylowy, w 2021 r. zorganizowano dwa dodatkowe posiedzenia komitetu kierowniczego. W ramach zarządzania ESM sieci zapewniono istotne wytyczne strategiczne i polityczne, co uznano za znaczną poprawę sytuacji stwierdzonej w poprzedniej ocenie z 2015 r. Stwierdzono jednak również, że eksperci naukowcy nie byli jeszcze zaangażowani we wspieranie komitetu kierowniczego, zgodnie z wymogami art. 4 decyzji Rady 2008/381/WE. Nie odnotowano zatem żadnych postępów w tej kwestii od czasu oceny z 2015 r.

Skład KPK był zgodny z decyzją Rady 2008/381/WE, a w ramach oceny potwierdzono, że punkty te wykonywały swoje zadania zgodnie z przepisami przedmiotowej decyzji.

Wkład usługodawcy ESM w funkcjonowanie sieci uznano za skuteczny i pomocny, chociaż stwierdzono potrzebę dalszej poprawy pod względem przedkładania dokumentów, w tym protokołów posiedzeń, w odpowiednim czasie.

Ogólnie rzecz biorąc, w ocenie potwierdzono adekwatność wewnętrznej struktury ESM – co umożliwia sieci skuteczne zarządzanie prowadzonymi działaniami – oraz dobry poziom wiedzy na temat wewnętrznego podziału ról i obowiązków.

W ocenie stwierdzono, że działalność ESM jest **spójna** z europejską polityką migracyjną i azylową, w tym z paktem o migracji i azylu oraz innymi wybranymi kluczowymi inicjatywami w zakresie polityki migracyjnej. Opracowania ESM mające na celu wspieranie kształtowania polityki i przekazywanie informacji ogółowi społeczeństwa były spójne z celem Komisji, jakim jest zapewnienie sprawiedliwej i skutecznej polityki azylowej, powrotowej i integracyjnej, a także lepszego zarządzania granicami zewnętrznymi UE. ESM wniosła istotny wkład w ułatwianie praktycznej współpracy i wymiany dobrych praktyk, co stanowiło ważne narzędzie poprawy skoordynowanego stosowania dotychczasowego dorobku prawnego UE. Sieć pomagała w promowaniu działań na rzecz harmonizacji wdrażania wspólnych standardów regulujących procedury azylowe, warunki przyjmowania i uznawanie obywateli państw trzecich ubiegających się o ochronę międzynarodową. Promowane przez ESM wspólne

rozumienie kwestii związanych z migracją przyczyniło się do wprowadzenia nowego mechanizmu solidarnościowego służącego przeciwdziałaniu presji migracyjnej. Gromadzenie i wymiana wiarygodnych i aktualnych informacji przyczyniły się do zwiększenia gotowości na wypadek sytuacji kryzysowych i poprawy sposobów reagowania na kryzysy, a także posłużyły do opracowania nowych rozwiązań prawnych w dziedzinie migracji i azylu.

ESM gromadziła i przekazywała informacje istotne z punktu widzenia dyrektywy w sprawie niebieskiej karty<sup>12</sup>. Roczne sprawozdania dotyczące azylu i migracji oraz przedstawiane co roku zestawienia informacyjne dotyczące poszczególnych krajów – i biuletyny przedstawiane w odstępach kwartalnych – zawierały informacje na temat krajowych środków wdrażanych przez państwa członkowskie w celu regulowania wjazdu i pobytu obywateli państw trzecich. Środki te były w pełni zgodne z dyrektywą, w której określono warunki wjazdu i pobytu obywateli państw trzecich w celu zatrudnienia w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji w państwach członkowskich. Spójne z tą dyrektywą było również wsparcie, jakiego ESM udzielała na rzecz opracowania udoskonalonych wskaźników migracji, również we współpracy z odpowiednimi organami UE.

Stwierdzono również, że cele i działania ESM były spójne z celami i działaniami określonymi w unijnym planie działania na rzecz zwalczania przemytu migrantów<sup>13</sup>. Celem obu inicjatyw jest gromadzenie informacji na temat przemytu migrantów, udzielanie pomocy migrantom znajdującym się w trudnej sytuacji, a także zacieśnienie współpracy z państwami trzecimi w celu przeciwdziałania migracji nieuregulowanej. Aby zrealizować te cele, w latach 2018–2021 w rocznych sprawozdaniach ESM dotyczących azylu i migracji i zestawieniach informacyjnych dotyczących poszczególnych krajów uwzględniano przegląd najnowszych zmian w polityce krajowej w zakresie zwalczania przemytu migrantów. ESM i plan działania UE przyczyniły się do współpracy z państwami trzecimi i odpowiednimi agencjami UE oraz dostarczania obiektywnych, aktualnych, wiarygodnych, istotnych i porównywalnych informacji.

Na szczeblu krajowym w latach 2018–2021 państwa członkowskie przyjęły zmiany w polityce w odniesieniu do wszystkich obszarów polityki objętych zakresem działań ESM<sup>14</sup>.

Analiza współpracy ESM i odpowiednich agencji (EUAA, Frontex i FRA) wykazała wysoki stopień spójności i zgodności celów oraz działań. Podstawy prawne regulujące funkcjonowanie zarówno ESM, jak i przedmiotowych agencji zawierają szczegółowe przepisy mające zapobiegać powielaniu działań, a jednocześnie przyczyniać się do poprawy wzajemnych synergii. Pogłębianiu współpracy i unikaniu powielania prac sprzyjało ponadto regularne zapraszanie przedstawicieli agencji na posiedzenia ESM.

---

<sup>12</sup> Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1883 z dnia 20 października 2021 r. w sprawie warunków wjazdu i pobytu obywateli państw trzecich w celu zatrudnienia w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji oraz uchylenia dyrektywy Rady 2009/50/WE (Dz.U. L 382 z 28.10.2021, s. 1).

<sup>13</sup> Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów pt. „Unijny plan działania na rzecz zwalczania przemytu migrantów na lata 2015–2020”, COM(2015) 285 final.

<sup>14</sup> Legalna migracja, ochrona międzynarodowa, małoletni bez opieki i inne grupy szczególnie wrażliwe, integracja i włączenie społeczne, obywatelstwo i bezpieczeństwo, granice, wize i strefa Schengen, nielegalna migracja, w tym przemyt migrantów, handel ludźmi, powroty i readmisja oraz migracja i współpraca na rzecz rozwoju.

Ocena po raz kolejny wykazała **unijną wartość dodaną** ESM, udowadniając, że wielu osiągnąć ESM nie udało się dokonać bez wykonywanych przez nią działań i udzielanego wsparcia, w szczególności w zakresie wymiany dobrych praktyk i wzmacniania stabilnej, praktycznej współpracy między państwami członkowskimi, a także zaspokajania potrzeb informacyjnych decydentów politycznych na szczeblu krajowym.

Zainteresowane strony potwierdziły znaczną wartość dodaną ESM, w tym pod względem bezpośredniego wsparcia na rzecz zacieśnienia współpracy zarówno w Unii, jak i poza nią. Dzięki stabilnemu charakterowi ESM i jej rozległemu zasięgowi obejmującemu szerokie grono zainteresowanych stron w sektorze instytucji rządowych i samorządowych oraz w sektorze pozarządowym udało się stworzyć środowisko sprzyjające budowaniu więzi i wzajemnego zaufania między podmiotami działającymi w dziedzinie migracji i azylu, zarówno między państwami członkowskimi, jak i w ich obrębie. Wypracowanie stabilnych relacji z podmiotami krajowymi miało kluczowe znaczenie dla uzyskania dostępu do konkretnych danych i zapewnienia aktualnych i kompleksowych informacji.

W trakcie oceny potwierdzono również, że informacje opracowane przez ESM były bardzo dobre pod względem poziomu jakości, kompleksowości i adekwatności w porównaniu z innymi źródłami dostępnymi na szczeblu krajowym. Żadna inna sieć ani organizacja na szczeblu UE nie była w stanie zaoferować uporządkowanych procedur ani standardów jakości w zakresie gromadzenia i wymiany informacji na jednakowym poziomie, ani zapewnić komunikacji i wymiany danych między wszystkimi członkami ESM. Większość zainteresowanych stron postrzegała ESM jako „punkt kompleksowej obsługi” w zakresie informacji dotyczących migracji, które nie są dostępne z innych źródeł. Ocena wykazała również, że w przypadku zaprzestania działalności ESM trudno byłoby zapewnić stabilną realizację jej działań i uzyskać opracowania na porównywalnym poziomie.

Duża zbieżność między zakresem pisemnych opracowań, konferencji i wydarzeń ESM oraz wyzwań i priorytetów w dziedzinie migracji i azylu w UE potwierdza **adekwatność** ESM. Chociaż główne cele ESM pozostały niezmienione w okresie objętym oceną, zmianie uległy cele szczegółowe wymieniane w programach prac, jako że w coraz większym stopniu koncentrowano się na nowych technologiach oraz zacieśnieniu współpracy z państwami trzecimi. Zmiany te odzwierciedlały pojawiające się wyzwania i tendencje w polityce, które przez lata kształtowały sytuację UE w zakresie migracji i azylu.

W ocenie potwierdzono zgodność między tematyką produktów ESM a zagadnieniami priorytetowymi zaproponowanymi przez państwa członkowskie. Chociaż uznano, że ESM spełnia swoje zadanie w odniesieniu do potrzeb krajowych decydentów politycznych, dostosowanie do potrzeb ogółu społeczeństwa potwierdzono jedynie częściowo<sup>15</sup>.

### 3. USTALENIA I WYCIĄGNIĘTE WNIOSKI

W ocenie potwierdzono, że w latach 2018–2021 wyniki działań ESM były zgodne z jej mandatem i przyczyniły się do realizacji założonych dla niej celów. Wykazano, że ESM

---

<sup>15</sup> Aby zaradzić temu niedociągnięciu, w planie komunikacji ESM na lata 2021–2025 przewidziano szereg usprawnień.

prowadziła swoje działania w sposób racjonalny pod względem kosztów, w tym w przypadku działań o wysokiej wartości (wydarzenia krajowe i udział w posiedzeniach ESM).

Koncentracja na działaniach zwiększających widoczność sieci (aktywność w internecie, publikacje i wydarzenia) potwierdziła również rosnącą **skuteczność** ESM. Stwierdzono konieczność dalszego wzmocnienia tej roli, aby skuteczniej mobilizować partnerów krajowych do promowania działań ESM.

Analiza **efektywności** ESM w ramach oceny okazała się trudna ze względu na ograniczenia metodyczne związane z dostępnością danych finansowych, wynikające z rozbieżności czasowej między ocenianymi latami a okresem gromadzenia dowodów, a także z uwagi na brak danych odpowiadających konkretnie latom 2018–2021 ze względu na niedopasowanie czasowe okresu objętego oceną i programów prac ESM. Problemowi temu częściowo udało się zaradzić poprzez oparcie analizy na przydziale środków budżetowych oraz uwzględnienie dostępnych danych finansowych z 2017 r. i 2022 r. Pomimo występujących ograniczeń w ocenie potwierdzono, że finansowanie z FAMI było w znacznym stopniu wystarczające do pokrycia kosztów działalności ESM i proporcjonalne do różnych działań sieci. Stwierdzono również, że w okresie objętym oceną struktura zarządzania ESM była odpowiednia do celów realizacji poszczególnych działań zgodnie z programami prac. Do zapewnienia sprawnego funkcjonowania sieci istotnie przyczynił się również usługodawca ESM.

Na szczeblu UE w ocenie potwierdzono wysoki poziom **spójności** między działaniami ESM a kluczowymi priorytetami UE w dziedzinie migracji i azylu. Stwierdzono, że cele ESM są zgodne z wybranymi odpowiednimi inicjatywami podjętymi w UE w okresie objętym oceną, takimi jak pakt o migracji i azylu, zmieniona dyrektywa w sprawie niebieskiej karty i unijny plan działania na rzecz zwalczania przemytu migrantów. Na inicjatywy te zwrócono szczególną uwagę ze względu na ich bezpośrednie znaczenie dla prowadzonych przez ESM działań analitycznych i działań związanych z wymianą informacji. Oceniony zakres ram międzynarodowych ograniczono do mandatu ESM, który obejmuje działania związane z migracją w państwach członkowskich UE i państwach o statusie obserwatorów ESM. Stwierdzono również, że kompleksowe podejście ESM do migracji jest spójne z konkretnym zakresem działań przewidzianych w każdej z tych inicjatyw. Wyjątkowy charakter produktów ESM wynika z szerokiego spektrum zagadnień poruszonych w jej opracowaniach, a także z możliwości bezpośredniego pozyskiwania danych i informacji od państw członkowskich, co skutkowało wyższym poziomem rzetelności i porównywalności. Ponadto wzmocniona współpraca między ESM a przedstawicielami na szczeblu UE służyła zapewnieniu, aby dążenia do realizacji wspólnych celów nie skutkowały powielaniem jakichkolwiek działań.

Na poziomie krajowym stwierdzono również wysoki poziom spójności między tematyką publikacji ESM a zmianami w polityce państw członkowskich w latach 2018–2021. Wynikało to przede wszystkim z konsultacyjnego charakteru procesu wyboru tematów, na których miały koncentrować się publikacje ESM, wymagającego kilku rund konsultacji między Komisją a państwami członkowskimi, zarówno w ramach komitetu kierowniczego, jak i krajowych punktów kontaktowych, co pomogło odpowiedzieć na potrzeby różnych zainteresowanych stron na poziomie krajowym. Proces konsultacji, który jest wyróżniającą cechą sieci, charakteryzował się słabością polegającą na czasochłonnych, powtarzających się rundach

konsultacji. Niemniej jednak ustalono, że korzyści płynące z poszczególnych rund konsultacji i osiągnięty w ten sposób konsensus miały większą wagę niż spodziewane w związku z tym koszty.

W ocenie stwierdzono ponadto, że jednym z obszarów wymagających dalszej poprawy jest zdolność reagowania ESM na potrzeby ogółu społeczeństwa. Informacje dostarczane przez ESM miały niekiedy charakter techniczny, a tym samym nie były odpowiednio dostosowane do potrzeb ogółu społeczeństwa. Stwierdzono również, że należy poprawić sposób udostępniania wyników osiągniętych przez ESM. Pomimo osiągnięcia większej widoczności ESM na szczeblu UE działania w zakresie wymiany informacji na szczeblu krajowym, w tym komunikacja z mediami, okazały się nieco ograniczone zarówno pod względem liczby, jak i zasięgu, a informowanie o działaniach ESM ograniczało się głównie do kręgu decydentów politycznych. Aby rozwiązać ten problem, w 2021 r. ESM podjęła szereg działań mających na celu poprawę przekazywania i publikowania informacji o prowadzonych działaniach i ich wynikach wśród ogółu społeczeństwa. Efekty tych starań będą przedmiotem analizy podczas kolejnej oceny ESM.

Przeprowadzona ocena potwierdziła znaczną **unijną wartość dodaną** ESM. Gdyby sieć ta nie prowadziła swoich działań, nie udało by się wesprzeć wymiany i dostarczania wysokiej jakości informacji porównawczych oraz dobrych praktyk w dziedzinie migracji i azylu na porównywalnym poziomie, a także zacieśnić praktycznej współpracy w zakresie polityki migracyjnej między państwami członkowskimi, UE i organizacjami międzynarodowymi oraz między podmiotami krajowymi. Ponadto produkty ESM przyczyniły się do wypracowania wspólnego zrozumienia kluczowych kwestii związanych z migracją wśród decydentów politycznych w państwach członkowskich UE.

Gdyby ESM zaprzestała działalności, trudno byłoby zapewnić kontynuację jej działań, w szczególności istnienie krajowych sieci migracyjnych, wymianę informacji z państwami trzecimi oraz sporządzanie krajowych sprawozdań na temat migracji i azylu we wszystkich państwach członkowskich. W związku z tym uznano, że podstawa prawna ESM jest odpowiednia, ponieważ zapewnia wystarczające kompetencje, którym towarzyszą odpowiednie zasoby umożliwiające ESM osiągnięcie założonych celów.

W ocenie wskazano pięć obszarów, na które w przyszłości należy położyć większy nacisk, aby usprawnić działania ESM zarówno na szczeblu UE, jak i krajowym. **Wyciągnięto** następujących **pięć wniosków**:

- należy zachować pełną spójność między zmieniającymi się priorytetami polityki UE a działaniami ESM określonymi w programach prac;
- należy zagwarantować regularny udział Wspólnego Centrum Badawczego (JRC) w posiedzeniach komitetu kierowniczego i KPK;
- należy zapewnić włączenie sekcji dotyczącej krajowych dobrych praktyk do rocznych sprawozdań ESM dotyczących azylu i migracji oraz badań realizowanych przez ESM;
- należy sporządzić wytyczne dotyczące opracowywania krajowych statystyk z zakresu migracji we współpracy z Eurostatem;
- należy opracować strategię tworzenia krajowych sieci migracji i zarządzania nimi.

Ogólnie rzecz biorąc, w ocenie uznano **pozytywny wkład** Europejskiej Sieci Migracyjnej w zaspokajanie potrzeb i realizację celów polityki migracyjnej UE. W przypadku wszystkich pięciu kryteriów poddanych ocenie ESM uzyskała wysokie wyniki, jako że wykazuje się ona skutecznością w realizacji odpowiednich działań, przynosi rzeczywistą unijną wartość dodaną, wykorzystuje dostępne zasoby w sposób optymalny, efektywny i spójny w granicach wyznaczonych ram. W ocenie nie zaproponowano zmian decyzji Rady 2008/381/WE.